

Socio-økonomi og kunst

Kunsten har gode muligheder for at skabe meningsfulde genveje mellem de mange bundlinjer, nutidens virksomheder skal forholde sig til - bæredygtighed er kodeordet.

af Søren Friis Møller

'I en verden, hvor alle kulturprodukter - ifølge George Steiners fyndige aforisme - er fremstillet med henblik på "maksimal virkning og øjeblikkelig forældelse", ville en livslang opbygning af en på forhånd fastlagt identitet i sandhed føre problemer med sig.'

(Z. Bauman, Arbejde, forbrugersisme og de nye fattige)

Brundtland-rapporten 'Vores fælles fremtid' i 1987 slog for alvor begrebet 'bæredygtig udvikling' fast som det eneste realistiske alternativ til en global samvittighed. Selv de mest skeptiske kan ikke komme uden om, at der nu er et begreb, der i hvert fald i teorien forener topledere i Davos med kaffebønderne i det columbianske højland. Der er ikke længere nogen undskyldning for, ikke at interessere sig for en bæredygtig udvikling i verden. Kulturinstitutionerne forholder sig overraskende tavse i denne diskussion - er bæredygtig udvikling ikke noget, der angår kulturen?

Tilsyneladende ikke. Derimod er bæredygtig udvikling blevet et decideret konkurrenceparameter inden for en række produktionsindustrier og de globale indexer Dow Jones Sustainability og FTSE4Good er vidnesbyrd om, at bæredygtighed også er en interessant forretningsmodel i sig selv. Forklaringen på, at det i første omgang var de tunge produktionsvirksomheder, der tog strategien til sig, er indlysende - en mulig skadelig indflydelse på omgivelserne kunne konstateres med det blotte øje, så det var bare med at komme i gang. Siden er også en lang række virksomheder i service- og tjenestesektoren kommet til og også for dem giver det god mening at måle sig op mod et sæt af standarder.

Når spørgsmålet rejses om kulturinstitutionernes forhold til at bæredygtig udvikling, er det i grunden mest som en opfordring. Kunsten og kulturen kan om nogen hjælpe os lige præcis i det sårbare øjeblik, hvor vi med Irit Rogoffs ord 'må opgive noget' for at blive en del af en fremtidig udvikling.

For når modernitetsprojektets fremskridt ikke længere indgyder nogen særlig tillid og det postmoderne udvikling som sådan efterhånden har fået den faste tilføjelse 'for de få', er der behov for nye forklaringsmodeller, der også tager højde for overgangsfasen, der er blevet en fast del af det menneskelige livsvilkår. Her kommer kunsten og kulturen på banen - som hotline mellem på den ene side de mange i lokalt og globalt perspektiv, der må se sig reducerede til forandringsadverse, fundamentalister eller bare kontemplativt forblivende i status quo uden noget særligt ønske om, eller mulighed for at ændre hverken sig selv eller omgivelserne og den ny globale elite, der blot har problemet med at vælge mellem de mange muligheder, som udviklingen har givet dem.

Kunst og kultur er tjenesteydelser - med nogle få undtagelser ødelægger de ikke miljøet. Men begge begreber har enorm indflydelse på, vores måde at tænke på og forholde os til det omgivende samfund, så der påhviler dem et tungt social-etisk ansvar. Derfor kan vi med god ret kræve af kunsten og kulturen, at den så at sige forklarer sig i et bredere perspektiv - og ikke bare med henvisning til en intern faglighed. Samtidigt kan kunsten og kulturen ad denne vej åbne for helt ny muligheder for sig selv - med M. Castells ord, har vi i den grad behov for en sådan protokol for vor tid, en søgemaskine, der kan hjælpe os med at finde rundt. Især i rummet mellem det eksisterende og bestående og det ny og ukendte, hvor vi for tiden flakser rundt og prøver at købe os til en identitet, der ikke 'strammer' dagen efter. I det rum kan kunsten og kulturen give sammenhæng mellem de mange eksisterende og nye 'bundlinjer' -

hvis kunsten og kulturen som handlende subjekt tør bevæge sig ind på dette nye felt. Der er i hvert fald god brug for det.